

obsah

Cudzinci na Slovensku a Slováci v cudzine

2

So zlepšením pracovného trhu na Slovensku a v okolitých krajinách sa otvárajú možnosti práce v zahraničí. Na jednej strane sa to prejavuje rastom Slovákov pracujúcich v zahraničí. Na druhej strane klesajúca nezamestnanosť vytvára tlak na zamestnávateľov, ktorí začínajú lákať zamestnancov aj zo zahraničia. Imigrácia smerom na Slovensko v poslednom období prudko rastie, hlavne z Rumunska, Srbska a Ukrajiny. Zaujímavou je taktiež zmena destinácií Slovákov: rastie záujem o Nemecko a Rakúsko, naopak, klesá záujem o krajiny V4 a Veľkú Britániu.

Stavebníctvo opäť v červených číslach

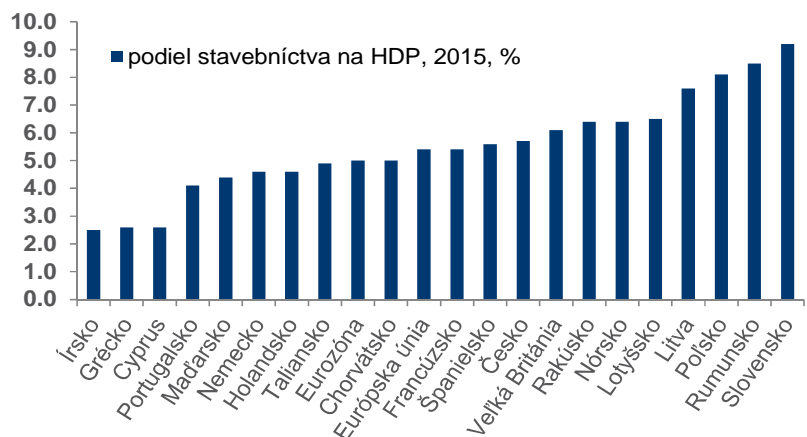
3

Neudržateľnosť boomu stavebnej produkcie postaveného na financiách z EÚ bol všeobecne známy fakt a súčasné výsledky to jednoznačne dokazujú. V minulom roku sa vďaka priemernému reálnemu rastu 16,4 % medziročne objem produkcie stavebníctva vrátil do roku 2011. S rastom vyše 50 % medziročne prispeli najviac k celkovému zlepšeniu situácie v stavebníctve inžinierske stavby. Počet dokončených resp. rozostavaných bytov síce vzrástol iba o 3 % resp. 5 %, no počet začatých takmer o štvrtinu. Práve to je dôvod prečo by stavebníctvo v tomto type stavieb malo prvýkrát od roku 2008 zaznamenať rast. Výstavba závodu Jaguar-Land Rover síce pokles zmierni, ale pravdepodobne neodvráti. V raste zamestnanosti bolo stavebníctvo v prvom polroku 2016 najrýchlejšie rastúcim odvetvím (3,6 % r/r). Taktiež mzdy v stavebníctve patria k jedným z najrýchlejšie rastúcich v ekonomike.

Kontakty:

robert_prega@tatrabanka.sk, juraj_valachy@tatrabanka.sk, boris_fojtik@tatrabanka.sk, tibor_lorincz@tatrabanka.sk

Eurofondy dostali veľkosť stavebníctva na Slovensku v pomere k ekonomike opäť na špicu Európy.

Zdroj: Eurostat, Raiffeisen RESEARCH

Uzávierka dát: 28.9.2016

Zverejnené na internetovej stránke www.tatrabanka.sk a zaslané klientom: 28.9.2016

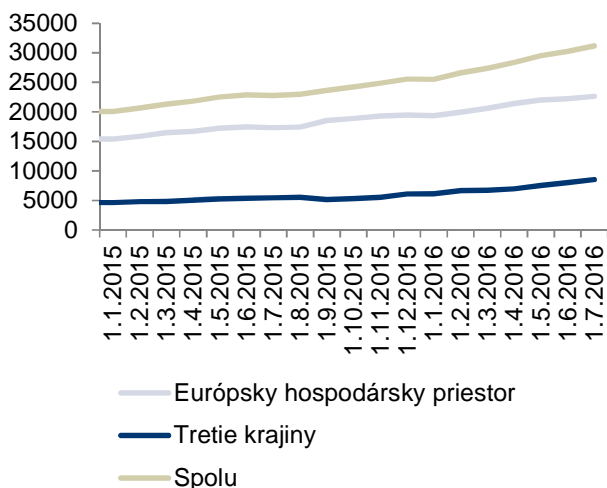
Cudzinci na Slovensku a Slováci v cudzine

V súvislosti s klesajúcou nezamestnanosťou na Slovensku sa v médiách množia správy o nedostatku pracovníkov, predovšetkým kvalifikovaných. V súvislosti s pokrytím tohto nedostatku sa spomína migrácia, ale aj zamestnanie Slovákov, ktorí momentálne pracujú v zahraničí. V tomto komentári sa pozrieme na to, ako pracujú cudzinci na Slovensku a kto sú Slováci pracujúci v zahraničí.

Cudzinci na Slovensku

V auguste 2016 pracovalo na Slovensku podľa údajov Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ÚPSVaR) 32 143 cudzincov, z toho 23 045 ľudí (72%) pochádzalo z krajín EHP (Európsky hospodársky priestor) a 9 098 z tretích krajín. V januári 2015 bolo cudzincov výrazne menej, iba 20 070, z toho 15 426 (77%) z EHP a 4 644 z tretích krajín.

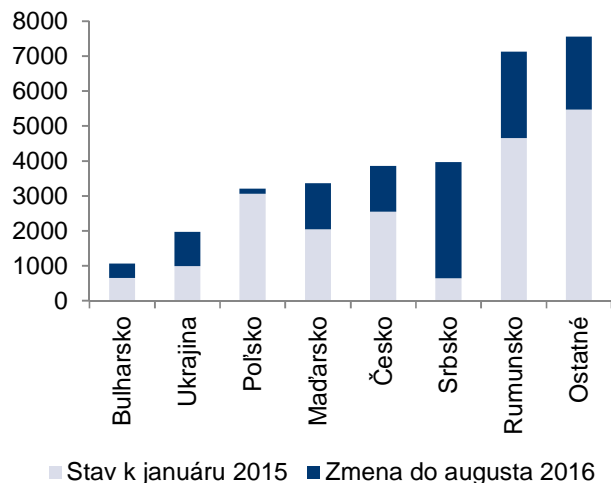
Počet cudzincov pracujúcich na Slovensku

Zdroj: ÚPSVaR, Tatra banka RESEARCH

Najviac cudzincov z krajín EHP pracujúcich u nás v auguste 2016 pochádza možno trochu prekvapivo z Rumunska (6 999 ľudí), nasledujú zvyšné krajiny Vyšehradskej štvorky v poradí Česká republika (3 762), Maďarsko (3 323), Poľsko (3 192) a Bulharsko (1 079). Medzi krajinami nepatriacimi do EHP vedú Srbsko (3 510) a Ukrajina (1 920).

Počet cudzincov z vybraných krajín pracujúcich na Slovensku

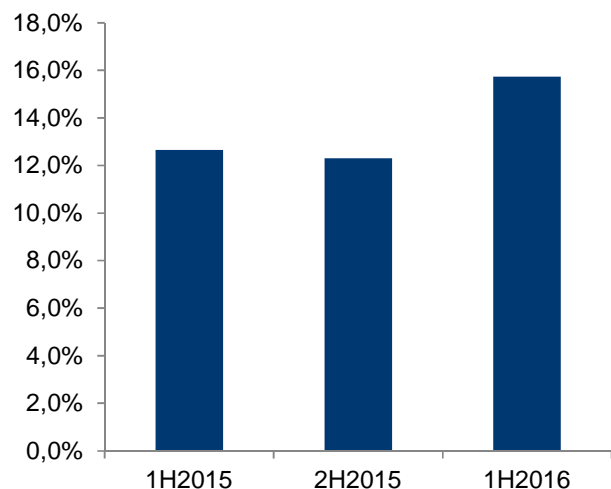

Zdroj: ÚPSVaR, Tatra banka RESEARCH

Cudzinci na Slovensku najčastejšie pracujú ako operátori a montéri strojov a zariadení (pochádzajúci hlavne z Rumunska, Maďarska a Srbska) a pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci (pochádzajúci prevažne zo Srbska a Rumunska). Treťou najpočetnejšou skupinou zamestnaní vykonávanou cudzincami sú pozície špecialistov, ktorí ku nám prichádzajú v najväčšej miere z Česka a Ukrajiny.

Imigrácia začína byť dôležitým zdrojom pracovnej sily; v prvom polroku 2016 bolo 15,7% nových pracovných miest obsadených cudzincami, kým za celý prvý polrok 2015 tento podiel tvoril 12,7%. Nárast bol vyšší aj napriek tomu, že rast počtu pracovných miest je v prvom polroku 2016 rýchlejší oproti roku 2015 o vyše 7000 pracovných miest. Kým za celý rok 2015 sa počet pracujúcich cudzincov na Slovensku zvýšil o 5467 ľudí, v prvom polroku 2016 vzrástol už o 4685.

Podiel rastu počtu cudzincov na nových pracovných miestach, v %

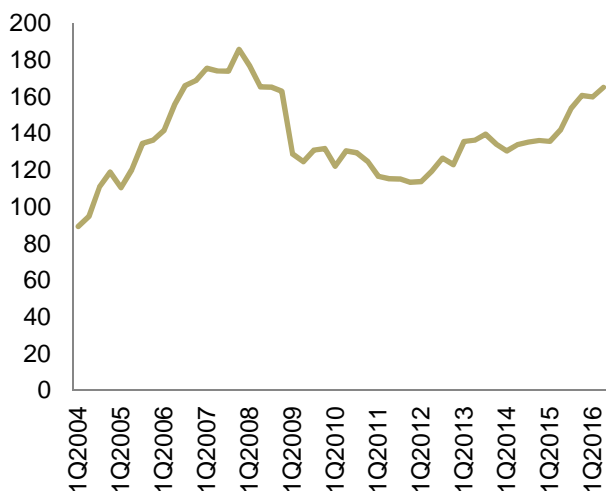

Zdroj: ÚPSVaR, ŠÚ SR, Tatra banka RESEARCH

Slováci v cudzine

Kým cudzincov pracujúcich dlhodobo na Slovensku eviduje ÚPSVaR, o Slovákoch dlhodobo pracujúcich v zahraničí nemáme presné údaje. V tejto časti komentára budeme analyzovať Slovákov pracujúcich v zahraničí krátkodobo, ktorých počty zisťuje Štatistický úrad.

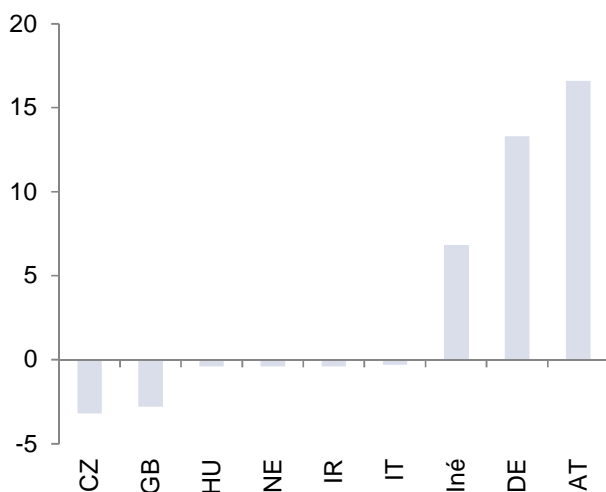
Pracujúci v zahraničí do 1 roka, v tis.

Zdroj: ŠÚ SR, Tatra banka RESEARCH

V zahraničí pracovalo v druhom štvrtroku 2016 krátkodobo vyše 165 tisíc Slovákov. Ich najčastejšími destináciami sú Rakúsko (53,1 tisíc), Česko (40,2 tisíc) a Nemecko (28,3 tisíc). Kým od roku 2013 počet Slovákov pracujúcich v Rakúsku a Nemecku výrazne vzrástol, Česko, Maďarsko a Veľká Británia stratili na atraktivnosti. Napriek relatívne rýchlemu rastu v poslednom období, **počet Slovákov pracujúcich v zahraničí stále nedosiahol maximum zo štvrtého štvrtroku 2007, kedy v zahraničí pracovalo 185,7 tisíc ľudí.**

Rast počtu pracujúcich v zahraničí podľa krajín, Q2 2013 – Q2 2016, v tis.

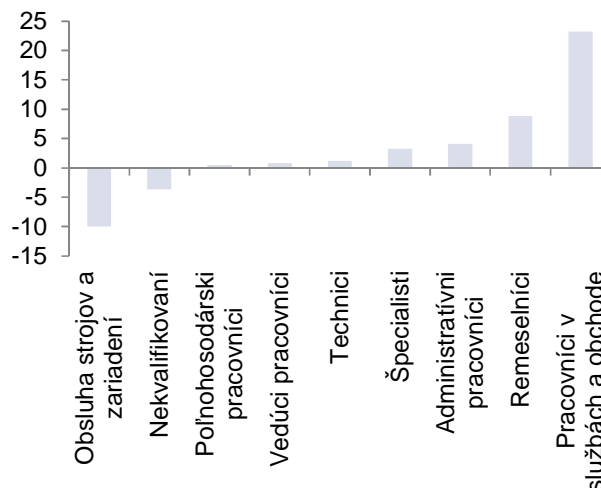

Zdroj: ŠÚ SR, Tatra banka RESEARCH

Zaujímavé je aj rozdelenie podľa regiónov. Výrazne najviac pracovníkov cestuje do zahraničia z Prešovského kraja (41,5 tisíc),

nasleduje Žilinský kraj (28,3 tisíc) a Košický kraj (24,4 tisíc), naopak **najmenej cestujú prekvapivo obyvatelia Trnavského kraja (6,6 tisíc).** Rozdiely medzi regiónmi sú aj v destináciách: do Českej republiky najviac cestujú Prešovčania a Žilničania, do Rakúska Košičania a Banskobystričania. Rakúsko je takmer výlučnou destináciou Bratislavčanov, až 65% z tých, ktorí pracujú v zahraničí, cestujú práve tam.

Rast počtu pracujúcich v zahraničí podľa povolania, Q4 2009 – Q4 2015, v tis.

Zdroj: ŠÚ SR, Tatra banka RESEARCH

Čo sa oblasti práce týka, 27,3% v zahraničí pracujúcich Slovákov pracuje v stavebníctve, **na druhom mieste je výrazne rastúca oblasť zdravotníctva a sociálnej pomoci s 23,7% (pre porovnanie, v roku 2009 tvorili zamestnanci pracujúci v tejto oblasti iba 10,1%),** na treťom mieste je priemysel s 21,2%. Z hľadiska vykonávanej profesie, najviac ľudí pracuje ako pracovník služieb a obchodu (31,0%) a kvalifikovaní pracovníci a remeselníci (30,4%).

Autor: Tibor Lörincz, ekonomický analytik, Tatra banka a.s.

Editor: Róbert Prega, hlavný ekonóm, Tatra banka, a.s.

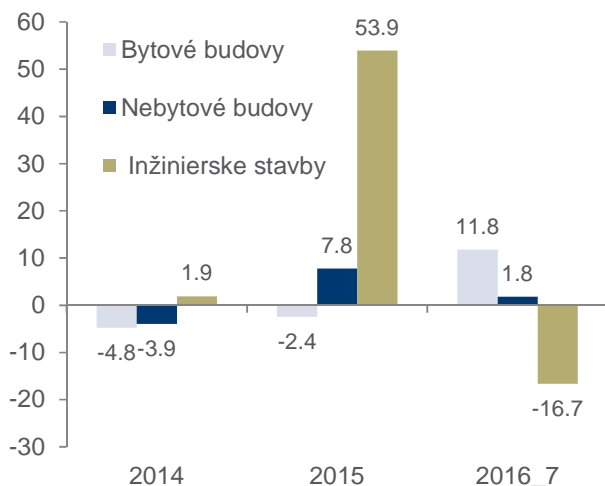
Stavebníctvo opäť v červených číslach

Aj napriek tomu, že stavebníctvo bolo v minulom roku najrýchlejšie rastúcim sektorom našej ekonomiky, nikto nečakal, že si toto prvenstvo udrží aj v roku 2016. Vyhliadky stavebníctva boli aj napriek presahu efektu eurofondov do prvých mesiacov tohto roka dlhodobo negatívne. **Neudržateľnosť boomeru stavebnej produkcie postaveného na financiách z EÚ bol všeobecne známy fakt a súčasné výsledky to jednoznačne dokazujú.**

Po 6tich rokoch ustavičného poklesu stavebnej produkcie bol minulý rok pre toto odvetvie ako pokropenie živou vodou. **Vďaka priemernému reálnemu rastu 16,4 % medziročne sa objem produkcie stavebníctva vrátil do roku 2011.** Z pohľadu typu výstavby zaznamenali najväčší nárast v minulom roku inžinierske stavby. S rastom vyše 50 % medziročne najviac prispeli k celkovému zlepšeniu situácie v stavebníctve. Zo zvyšných dvoch kategórií, bytové a nebytové budovy, sa najmä vďaka silnému druhému polroku darilo nebytovým stavbám. Za celý rok 2015 sa

objem produkcie nebytových budov v reálnom vyjadrení dostal takmer k 8 % medziročne. Jedine objem dokončených bytových budov v minulom roku mierne klesol o 2,5 % r/r. Je to mierne prekvapivý výsledok vzhľadom na výrazné oživenie v rezidenčnom realitnom sektore. **Počet dokončených resp. rozostavaných bytov síce vzrástol iba o 3 % resp. 5 %, no počet začatých takmer o štvrtinu. Práve to je dôvod prečo by stavebníctvo v tomto type stavieb malo prvýkrát od roku 2008 zaznamenať rast.** Svedčia o tom výsledky za prvých sedem mesiacov, kedy objem produkcie pri tomto type stavieb vzrástol o vyše 11 % r/r. Zvyšok stavebníctva však také pozitívne výsledky mať nebude. Chýbajúci doping v podobe európskych zdrojov siahne hlboko najmä infraštruktúrnú výstavbu. Negatívny vývoj sa dá sledovať aj v prípade nebytových budov. **Výstavba závodu Jaguar-Land Rover síce pokles zmierni, ale pravdepodobne neodvráti.** Inžinierske stavby a nebytové budovy tvoria až tri štvrtiny stavebnej produkcie. Je vysoko pravdepodobné, že negatívny vývoj sa prejaví na stavebníctve ako celku. V tomto roku je preto prepad do červených čísiel opäť vysoko reálny.

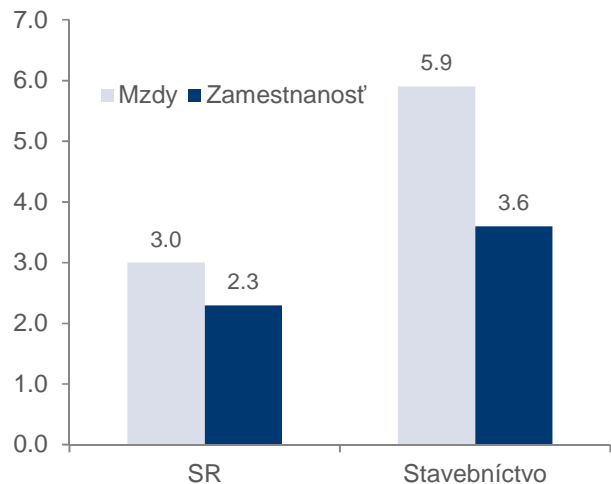
Stavebníctvo podľa typu činnosti, %, r/r

Zdroj: ŠÚ SR, Tatra banka RESEARCH

Napriek zhoršenému vývoju zostane úroveň stavebnej produkcie na vyššej úrovni ako v najhorších rokoch 2013-14. Zlepšenie v sektore sa pochopiteľne prejavuje aj vo vývoji zamestnanosti a miezd. **V raste zamestnanosti bolo stavebníctvo v prvom polroku najrýchlejšie rastúcim odvetvím (3,6 % r/r)** v porovnaní s obchodom, priemyslom, alebo verejným sektorom. Potenciál na vyšší počet pracovných miest by v tomto sektore ešte mohol existovať, ale vzhľadom na tohtoročné okresanie produkcie už nebude veľký. **Taktiež mzdy v stavebníctve patria k jedným z najrýchlejšie rastúcich v ekonomike.** V minulom roku rástli o 5 % medziročne a za prvý polrok 2016 už poskočili o takmer 6% medziročne. Táto dynamika by však mala taktiež postupne spomaľovať. Ďalšia dynamika rastu miezd bude možno viac výsledkom mzdového vývoja v celom hospodárstve ako špecifickým vývojom v stavebníctve. Samozrejme za predpokladu, že toto odvetvie nebude zažívať tak zlé obdobie ako v rokoch 2013-2014.

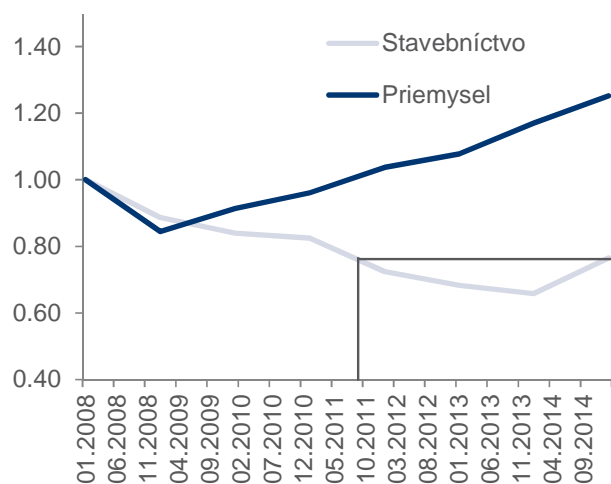
Trh práce- stavebníctvo vs. SR, %, 1.polrok 2016

Zdroj: ŠÚ SR, Tatra banka RESEARCH

Ako príbehy z dvoch svetov vyznieva porovnanie vývoja stavebníctva s priemyslom za posledných 6 rokov. Pravdou je, že tieto dva sektory slovenskej ekonomiky fungujú vo dvoch svetoch. **Kým stavebníctvo je závislé najmä na domácom slovenskom dopyte, priemysel naopak takmer výhradne na tom svetovom.** Výsledkom tohto zásadného rozdielu je viac ako 20 %- ný nárast priemyselnej produkcie od roku 2008, kým stavebníctvo sa o 20 % prepadlo. Vzhľadom na postavenie stavebníctva v slovenskej ekonomike a jeho podielu na HDP to nie je až tak prekvapivý vývoj. Kombinácia stagnujúceho domáceho dopytu a vysoký podiel stavebníctva v ekonomike spôsobili už spomínaný prepad produkcie o 20 %. Vďaka predošlému roku sa podiel stavebníctva na HDP opäť dostal tesne nad 9 %. Najvyšší podiel až 9,7 % na HDP malo stavebníctvo v krízovom roku 2009, čo bolo spôsobené najmä silným prepadom iných odvetví. **Minuloročných 9,2 % radí slovenské stavebníctvo na prvú pozíciu v rebríčku krajín EÚ.** V kontexte silne rastúcej slovenskej ekonomiky a mierneho poklesu stavebnej produkcie bude toto číslo ťažko udržateľné.

Vývoj stavebníctva a priemyslu od krízy, 2008 = 1

Zdroj: ŠÚ SR, Tatra banka RESEARCH

Autor: Boris Fojtík, ekonomický analytik, Tatra banka a.s.

Editor: Róbert Prega, hlavný ekonóm, Tatra banka, a.s

	28.09.2016				
Eurozóna	16:27	12/2016	03/2017	06/2017	09/2017
ECB kľúčová sadzba	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Euribor 1M	-0.37	-0.40	-0.40	-0.40	-0.40
Euribor 3M	-0.30	-0.30	-0.30	-0.30	-0.30
Euribor 6M	-0.20	-0.20	-0.20	-0.20	-0.20
Euribor 12M	-0.06	-0.10	-0.10	-0.10	-0.05
Nemecký bund 2Y	-0.69	-0.70	-0.70	-0.70	-0.60
Nemecký bund 5Y	-0.61	-0.50	-0.40	-0.40	-0.20
Nemecký bund 10Y	-0.14	0.10	0.30	0.30	0.50

	28.09.2016				
USA	16:27	12/2016	03/2017	06/2017	09/2017
Fed funds	0.50	0.75	0.75	1.00	1.00
Libor 3M	0.85	1.15	1.15	1.40	1.40
T-Notes 5Y	1.11	1.50	1.50	1.70	1.70
T-Notes 10Y	1.55	1.90	1.90	2.10	2.10

	28.09.2016				
Kľúčové sadzby centrálnych bánk	16:27	12/2016	03/2017	06/2017	09/2017
Česká republika	0.05	0.05	0.05	0.05	0.05
Poľsko	1.50	1.50	1.50	1.50	1.75
Maďarsko	0.90	0.90	0.90	0.90	0.90

	28.09.2016				
Devízové kurzy	16:27	12/2016	03/2017	06/2017	09/2017
EUR/USD	1.12	1.08	1.07	1.02	1.05
EUR/CHF	1.09	1.08	1.10	1.10	1.12
EUR/GBP	0.86	0.87	0.90	0.92	0.90
EUR/JPY	113	110	112	110	110
USD/JPY	100	102	105	108	108
EUR/CZK	27.01	27.00	27.00	27.00	27.00
EUR/HUF	308	315	310	310	305
EUR/PLN	4.29	4.35	4.30	4.30	4.25
EUR/RON	4.45	4.50	4.45	4.50	4.45

Ekonomika SR	2014	2015	2016f	2017f	2018f
HDP, reálne ceny, % r/r	2.5	3.6	3.5	3.3	4.0
HDP, nominálne v mld. EUR	75.6	78.1	80.4	83.7	88.6
Spotreba domácností, reál. ceny, % r/r	2.4	2.4	3.0	2.9	3.5
Investície, reál. ceny, % r/r	3.5	14.0	0.0	4.5	4.0
Priemyselná produkcia, % r/r	3.7	5.9	4.0	4.0	8.0
Zamestnanosť, ESA ¹ % r/r	1.4	2.0	2.1	1.0	1.5
Nezamestnanosť, VZPS ² , %	13.2	11.5	9.5	8.6	7.2
Nominálne mzdy, % r/r	4.1	2.9	3.2	4.0	4.5
Inflácia, priemer, % r/r	-0.1	-0.3	-0.5	1.1	2.0
Inflácia, koniec obdobia, % r/r	-0.1	-0.5	0.1	1.4	2.2
Ceny priemyselných výrobcov, % r/r	-3.5	-4.2	-4.3	0.0	2.0
Deficit verejných financií, % HDP	-2.7	-3.0	-2.5	-2.0	-2.0
Verejný dlh, % HDP	53.9	52.9	53.2	52.8	51.3

1) na základe podnikových štatistík

Upozornenie:

Súbor informácií obsiahnutý v tomto dokumente (ďalej len "Informácie") nie je návrhom, verejným návrhom na uzatvorenie zmluvy, časťou zmluvy, pokynom, marketingovým oznámením, investičným poradenstvom, investičným odporúčaním, vyhlásením verejnej obchodnej súťaže, verejným príslubom, verejnou ponukou alebo výzvou na upísanie cenného papiera v zmysle všeobecne záväzných právnych predpisov platných na území Slovenskej republiky. Tieto Informácie majú výhradne informatívny charakter a nenahrádzajú nevyhnutnú odbornú starostlivosť v oblasti poskytovania investičných služieb.

Tatra banka, a.s., so sídlom Hodžovo námestie 3, 811 06 Bratislava 1, IČO: 00 686 930, zapísaná v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I, oddiel Sa, vložka číslo 71/B (ďalej len „Tatra banka, a.s.“) pri spracovaní Informácií postupovala s maximálnou starostlivosťou, a to najmä pri výbere Informácií z verejne dostupných zdrojov, ktoré použila pri spracovaní Informácií. Tatra banka, a.s. nezodpovedá za úplnosť a presnosť poskytovaných Informácií, ani za ich nesprávne použitie a aplikáciu. Použitím Informácií uvedených v tomto dokumente nevzniká právo na náhradu prípadnej škody alebo jej časti. Vyjadrenia a stanoviská prezentované v rámci Informácií sa nemusia zhodovať s vyjadreniami a stanoviskami Tatra banky, a.s. ani iných subjektov.

V prípade, ak sú medzi Informáciami uvedené aj údaje o výkonnosti akéhokoľvek finančného nástroja, či už v minulosti alebo ako odhad do budúcnosti, potom Tatra banka, a.s. upozorňuje na skutočnosť, že sa nejedná o spoľahlivý ukazovateľ o výkonnosti v budúcnosti.

Obsah tohto dokumentu nebol skontrolovaný žiadnym orgánom dohľadu. Klientom sa odporúča postupovať s primeraným uvážením vo vzťahu k Informáciám uvedeným v tomto dokumente a v prípade akýchkoľvek pochybností vo vzťahu k Informáciám uvedeným v tomto dokumente, odporúčame klientom aby sa poradili s príslušnými odborníkmi.

Daňový režim závisí od individuálnej situácie klienta a v budúcnosti sa môže zmeniť.

Sprístupnenie Informácií obsiahnutých v tomto dokumente sa riadi právnym poriadkom Slovenskej republiky. Tatra banka, a.s. ani ďalšie subjekty, ktorých produkty a služby môžu byť spomenuté v rámci Informácií, nezodpovedajú za možnosť použitia týchto produktov a služieb mimo územia Slovenskej republiky a taktiež nezodpovedajú za to, či použitie týchto Informácií je v súlade so zákonmi alebo s inými všeobecne záväznými právnymi predpismi iných krajín.

Akékoľvek preberanie Informácií uvedených v tomto dokumente je povolené bez predchádzajúceho písomného súhlasu Tatra banky, a.s. len v rozsahu zákonnej licencie v zmysle zákona č. 618/2003 Z.z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (Autorský zákon) v znení neskorších predpisov.